

Predmet: Antun Gudelj¹

Županijski sud u Osijeku, Republika Hrvatska

Broj predmeta: K-32/01-284

Optužnica: Kt-148/91 od 25.3.1992. godine, Županijsko državno odvjetništvo u Osijeku

Krivično delo: ubistvo, član 34. stav 2. tačka 1. i 5. Krivičnog zakona Republike Hrvatske (u daljem tekstu KZ RH)

Optuženi: Antun Gudelj, koji se nalazi u pritvoru

Sudsko veće: sudija Damir Krahulec, predsednik veća
sudija Drago Grubeša, član veća
sudija porotnik Marica Miluković, član veća
sudija porotnik Josip Ciprovac, član veća
sudija porotnik Marija Rumbočić-Pezelj, član veća

Tužioc: Dražen Križevac, zamenik Županijskog državnog odvjetnika (ŽDO) u Osijeku

Punomoćnik oštećenog: advokat Slobodan Budak za oštećenu Jadranku Reihl-Kir

Branioци optuženog: advokat Nedjeljko Rešetar
advokat Domagoj Rešetar

Glavni pretres: 9.10.2007.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Predsednik veća je otvorio zasedanje i objavio predmet glavnog pretresa, koji je počeo iznova zbog izmene u sastavu veća. Utvrđena je istovetnost optuženog.

¹ Optuženi Antun Gudelj je 1994.godine za ova krivična dela već bio nepravosnažno osuđen u odsustvu na kaznu od dvadeset godina zatvora. Međutim, kako je u međuvremenu izručen R **Hrvatskoj** od strane Australije, time su se stekli uslovi da bude prisutan na suđenju pa je pomenuta presuda 1996.godine ukinuta rešenjem Vrhovnog suda Hrvatske (VSH) i predmet vraćen na ponovno suđenje. Usledio je zahtev branioca za obustavu krivičnog postupka primenom Zakona o općem oprostiu (amnestiji), koji zahtev je Županijski sud u Osijeku odbio, ali je VSH ovo rešenje svojim rešenjem od 22.5.1997.godine preinačio tako što je usvojio zahtev i obustavio krivični postupak, a optuženom ukinuo pritvor. Na predlog punomoćnika oštećene Jadranke Reihl-Kir, Glavni državni odvjetnik RH je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti protiv rešenja VSH, pa je ovaj sud na sednici svog krivičnog odeljenja utvrdio da je zahtev za zaštitu zakonitosti osnovan te da je rešenjem VSH posl. br. I Kž-102/1997-4 od 22.5.1997.godine povređen zakon u korist optuženog. Oštećena je putem punomoćnika podnela i ustavnu tužbu Ustavnom sudu RH(USH), koji je svojom odlukom od 14.3.2001.godine usvojio ustavnu tužbu i ukinuo rešenje VSH kojim je postupak obustavljen te vratio predmet Vrhovnom sudu na ponovnu odluku. Povodom odluke USH, Vrhovni sud je rešenjem od 11.4.2001.godine odbio žalbu optuženog na rešenje, kojim mu je odbijen zahtev za obustavljanje krivičnog postupka na osnovu Zakona o općem oprostiu. Optuženom je Županijski sud u Osijeku 18.6.2001.godine odredio pritvor u kojem se i danas nalazi.

Odluka veća

Pre početka glavnog pretresa branilac je podneo zahtev da se krivični postupak protiv njegovog branjenika obustavi, s obzirom da je krivično delo za koje je optužen obuhvaćeno amnestijom i da je postupak protiv njega za to delo ranije već pravnosnažno obustavljen. Ovom zahtevu su se protivili zamenik ŽDO i punomoćnik oštećene. Veće je dobilo zahtev branioca, s obrazloženjem da ne postoji osnov za amnestiju, jer se o takvom zahtevu već izjasnio Vrhovni sud RH(VSH), koji je potvrdio odluku prvostepenog suda da se zahtev za obustavljanje krivičnog postupka odbije.

Čitanje optužnice

Zamenik ŽDO je pročitao optužnicu, a optuženi Gudelj se izjasnio da nije kriv.

Dokazni postupak

Saslušanje oštećene Jadranke Reihl-Kir u svojstvu svedoka

Njen suprug Josip Reihl Kir je bio načelnik policijske uprave u Osijeku. Nastojao je da sukobe između Hrvata i Srba s početka devedesetih reši mirnim putem. Upravo iz tog razloga mu je bila ugrožena bezbednost od strane ekstremnih pripadnika Hrvatske demokratske zajednice (HDZ). Pratili su ga kada se vraćao s posla. Odredio je i dva policajca da čuvaju svedokinju i njihovu kćerku. Ministru unutrašnjih poslova Boljkovcu je rekao da mu je život u opasnosti pa je zatražio premeštaj u Zagreb. Baš tog 1.7.1991. godine je trebalo da donese odluku da li će prihvatiti premeštaj i dati ostavku na mesto načelnika policije u Osijeku. Vladimir Šeks ga je zvao na razgovor i tom prilikom mu je ukazao kako je nezadovoljan njegovim načinom rada u policiji. I u medijima u Osijeku se tražila njegova smena. Iza pretnji i medijske hajke je stajao Branimir Glavaš, najmoćniji čovek u Osijeku u to vreme, koji je insistirao da se naoruža rezervni sastav policije i iz službe udalje ljudi u koje nije imao poverenja, misleći na Srbe. Imovinskopravni zahtev prema optuženom će ostvariti u parničnom postupku.

Primedbe na iskaz

Branilac optuženog je stavio primedbu na iskaz oštećene, jer je u suprotnosti s njenim ranijim iskazima u ovom postupku.

Dokazni predlozi odbrane

Zamenik ŽDO je predložio da se izvedu svi dokazi koje je naveo u optužnici, osim saslušanja svedoka Branislava i Miljenka Grgića, pa je dodatno predložio da se kao svedok sasluša i Angelina Ratković.

Dokazni predlozi punomoćnika oštećene

Punomoćnik oštećene se pridružio predlogu tužioca te je predložio i saslušanje Zlatka Kramarića, Mate Arlovića, Zvonka Eraka, Mate Šalinovića i Gordane Ajduković u svojstvu svedoka. Tražio je da se pregledaju video zapisi koji se spominju u optužnici, snimak saslušanja oštećenog Mirka Tubića, koji je u međuvremenu preminuo, i da se izvrši balističko

veštačenje čaura nađenih na licu mesta s ciljem da se utvrdi da li su ispaljene iz jednog ili više komada oružja.

Izjašnjenje odbrane

Branilac se protivi saslušanju Angeline Ratković, Zlatka Kramarića, Mate Arlovića, Zvonka Eraka, Mate Šalinovića i Gordane Ajduković te pregledavanju izjave oštećenog Tubića koju je dao UNCIPOL-u.

Odluka veća

Veće je prihvatilo sve dokazne predloge tužioca i punomoćnika oštećene, osim predloga da se izvrši uvid u snimak saslušanja oštećenog Tubića, o čemu će odlučiti naknadno. Protiv optuženog je produžen pritvor do presuđenja.

Glavni pretres: 24.10.2007.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih sudenja za ratne zločine

Zahtev odbrane

Branilac je zatražio da se postupak protiv optuženog Gudelja obustavi u pogledu krivičnih dela učinjenih na štetu Milana Kneževića, Gorana Zabundžije i Mirka Tubića, jer njihovi zakonski naslednici nisu podneli ustavnu tužbu kojom je ukinuto rešenje VSH o obustavljanju postupka.

Odluka veća

Veće je odlučilo da nastavi glavni pretres te da odluku o zahtevu branioca donese po okončanju dokaznog postupka. Ovo iz razloga što je glavni pretres počeo pa nema mogućnosti da donese rešenje obustavljanju postupka, već samo presudu kojom se optužba odbija, što će uraditi, ako oceni za shodno, na kraju dokaznog postupka.

Zapažanje:

Odluka o eventualnom odbijanju optužbe po ovom zahtevu se zasniva na čisto pravnim pitanjima i nije bilo zakonskih smetnji da veće o ovom zahtevu već sada odluči.

Zahtev za izuzeće

Branilac je podneo zahtev za izuzeće svih članova sudskog veća zbog prethodne odluke, koja, po njemu, dovodi u sumnju nepristrasnost veća.

Odluka veća

Veće je odbacilo zahtev za izuzeće, jer se zahtev po tom osnovu može podneti do početka glavnog pretresa, koji je već počeo čitanjem optužnice na prethodnom ročištu.

Saslušanje svedoka Mirka Livaje

Punkt

Niko od struktura lokalne vlasti ni policije nije ih obilazio na punktu, koji je formiran nekoliko dana pre incidenta.

Uznemirenost optuženog

Pričalo se da je otac optuženog obešen u Staroj Tenji, što se kasnije pokazalo kao neistina. Kako nije dobro poznao optuženog, ne zna u kojoj meri je to izmenilo njegovo ponašanje, ali nije očekivao da bi iko od njih na tom punktu pucao na neko vozilo.

Ubistvo

Kada je čuo rafalnu paljbu, okrenuo se i video samo optuženog Gudelja kako puca na automobil koji je dolazio iz smera Osijeka. Bile su to prve ljudske žrtve u ratu koji je usledio. Na svedoka je ceo taj događaj ostavio toliko snažan utisak da je zatražio psihijatrijsku pomoć i premeštaj s tog punkta u Osijek.

Slični incidenti

Sličan incident se desio na punktu kod Klise, kada se vozač nije zaustavio na zahtev patrole pa je policajac ispalio 31 projektil. Tada je ranjena jedna trudnica, ali niko nije poginuo.

Saslušanje svedoka Kreše Tolja

Punkt

Punkt su, po naredbi pomoćnika komandanta specijalne policije Mirka Pongraca, osnovali svedok sa još dvojicom specijalnih policajaca te pripadnici 2. policijske stanice, koji su živeli u Tenji i sva naoružana lica hrvatske nacionalnosti, koji su bili voljni da učestvuju u njegovom radu. Lica, koja su tu bila, a nisu bili pripadnici redovne policije, nisu imali raspored dužnosti na punktu, ali su imali obavezu da se javljaju kada dođu i kada odlaze. Ne seća se da je neko iz policije ili struktura vlasti dolazio na punkt pre kritičnog događaja, jer u tom trenutku i sam nije bio tamo.

Prolazak vozila ka Osijeku

Bio je tamo prilikom odlaska oštećenih u smeru Osijeka, kad je optuženi Gudelj prokomentarisao da, dok načelnik policije pregovara s četnicima, njegov otac visi na crkvi, a majka mu je silovana. Svedok nije imao saznanja da će na tom punktu proći načelnik policije, a posebno ne u kakvom će vozilu biti. Nije mu bilo poznato da se vode bilo kakvi pregovori sa pobunjenim Srbima.

Nakon ubistva

Odmah pošto je čuo preko radio uređaja da je *Gudelj ubio Kira*, došao je na punkt. Tamo je zatekao automobil marke *Zastava 101* i beživotna tela Josipa Reihla Kira, Gorana Zabundžije, vozača automobila i ranjenog Mirka Tubića, koji je nekome psovao *mater ustašku*. Razoružani su brat i sin optuženog Gudelja, koji su takođe bili na punktu.

Naredba za otvaranje vatre na vozila

Nije postojala naredba da se puca na vozila koja se ne zaustave na punktu, ali je to bilo logično da se uradi kako bi se spasao vlastiti život. Ne zna da je bilo sličnih incidenata na drugim punktovima.

Saslušanje svedoka Ivica Mišina

Napadi Srba

Nije mu bilo jasno zašto je načelnik policije išao da pregovara, kada su ih Srbi prethodno veče napali. Gađali su ih tromblonima i minobacačkim granatama, a zatim je usledio i pešadijski napad, koji je uspešno odbijen. Takvih napada je bilo i ranije.

Događaji na dan ubistva

Tog dana, kada je stradao načelnik policije, očekivali su napad od strane pobunjenih Srba i JNA iz pravca Stare Tenje. Od Hrvata, koji su bežali odatle, čuli su da se ispred mesne zajednice i u pravoslavnoj crkvi okupljaju *četnici* iz Srbije. Tog jutra su zaustavili i razoružali transportere JNA, ali su ih po naredbi načelnika Kira propustili. Primetili su čudno ponašanje članova porodice Ratković, koja je živela u kući pored punkta. Ušli su u kuću i utvrdili da Radoslav Ratković kod oba prozora ka ulici drži karabin i lovačku pušku *Vokericu*, a kod prozora ka dvorištu po jedan pištolj i malokalibarsku pušku iza zavese. Oružje mu je oduzeto i odneto u Osijek.

Dolazak komandanta specijalne policije na punkt

Komandant specijalne policije Marijan Ivić je, pre pogibije Kira, došao na punkt civilnim vozilom i naredio da se specijalni policajci uklone odatle, kako ne bi provocirali JNA, ali da budu u pripravnosti.

Odnos optuženog s Kirom i Glavašem

Poznato mu je da je optuženi Gudelj bio u dobrim odnosima sa pokojnim Kirom, ali ne i sa Branimirom Glavašem. Naime, Glavaš optuženog nije naoružao, već je to učinio Josip Reihl Kir.

Prolazak vozila ka Osijeku

Tačno je da se pronela vest kako su otac i majka optuženog nabijeni na kolac i obešeni o pravoslavnu crkvu, što ga je izbežumilo. Prilikom susreta na punktu, optuženi je pitao pokojnog Kira da li nešto zna o sudbini njegovih roditelja, ali je Kir bio u žurbi i nije mu odgovorio. Kir je tom prilikom uveravao Kneževića i Tubića da na punktovima nema posebnih jedinica *ustaša* koje su došle iz inostranstva pa su nastavili dalje ka punktu kod Poljoprivrednog fakulteta. Svedok nije imao prethodna saznanja da će načelnik policije tuda proći, niti da se vode pregovori sa Srbima iz Tenje. Verovatno to nije javljeno radio vezom, jer su se bojali da će ih Srbi prisluškiivati, a i načelnik nije imao poverenja u sebi podređene službenike policije. Načelnik nije bio u službenom vozilu, već u civilnom vozilu za koje su svi u policiji znali da je evidentirano kao vozilo kojim se razvozi oružje pobunjenim Srbima u Tenji. Kako su u Tenji ostali službeni automobil i vozač načelnika, pretpostavili su da će se on tamo vratiti. Do toga je i došlo nakon petnaestak minuta.

Ubistvo

Kako je bio u kanalu na sedamdesetak metara udaljenosti od puta, svedok nije video šta se tačno desilo. Tu su se povukli po naredjenju načelnika prilikom njegovog prvog prolaska pored punkta. Tek po dolasku vozila hitne pomoći video je i optuženog Gudelja kako drži pušku u ruci usmerenu ka zemlji, ali u tom trenutku nije znao da je on pucao na nastradale.

Naredba za otvaranje vatre na vozila

Nije mu poznato ko je tog jutra izdao usmenu naredbu putem radio veze da se puca na vozila koja odbiju da se zaustave na punktu, ali je ta naredba svima bila poznata.

Primedbe na iskaz

Zamenik ŽDO je stavio primedbu na deo iskaza u kojem svedok navodi da je postojala naredba da se puca na vozila koja se ne zaustave na punktu, jer je to u suprotnosti s iskazima ranije saslušanih svedoka.

Zapažanje:

Svedok je ostao protivurečan u tome ko je naredio da se specijalna policija povuče s punkta: da li je to bio komandant specijalne policije ili načelnik policije Josip Reihl Kir. Branilac optuženog je podneo dva predloga za podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti, povodom čega je glavni državni odvjetnik tražio spis ŽDO u ovom predmetu na uvid, pa je sledeće ročište iz tog razloga nešto kasnije zakazano.

Glavni pretres: 26.11.2007.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Saslušanje svedoka Željomira Kostića

Punkt

Tri dana pre ubistva izbio je sukob u Tenji pa su se meštani hrvatske nacionalnosti samoinicijativno okupili i stvorili ovaj provizorni punkt. Nije video srpske barikade, ali je čuo da su postavljene kod benzinske pumpe. Tadašnji komandant 2.policijske stanice Imro Vrbošić poslao je svedoka i još nekoliko drugih policajaca da budu tamo kako ne bi došlo do nekog incidenta. Osim načelnika policije, niko iz struktura vlasti nije dolazio. Pravi policijski punkt je bio kod Poljoprivrednog fakulteta.

Obaveštavanje radio vezom

Svedok i njegov kolega Tolj su imali motorole. Tog prepodneva je razgovarao s vođom smene Rešetarom, koji mu je skrenuo pažnju da pazi na civile kako ne bi izazvali incident. Preko motorole je mogao čuti sve razgovore, koje su u gradu preko tog uređaja vodili policajci. Ni on lično, ni bilo ko drugi tog dana nije bio obavešten o prolasku načelnika policije kroz punkt. Nije ga video kada je išao u Tenju, već samo kada se vraćao iz tog mesta. Ništa nije znao o pregovorima i odlasku delegacije.

Ubistvo

Nakon što video da je optuženi pucao na automobil, svedok je javio motorolom dežurnom u 2. policijskoj stanici, Mirku Midžiću *da je neka budala izrešetala načelnika* pa je tražio da pozove hitnu pomoć. Bio je u šoku i ne zna da je još nešto rekao tom prilikom. Video je kako je povređeni Mirko Tubić sav ljutit izašao iz automobila i razgovarao s optuženim Gudeljom, koji je nakon pucanja potpuno izmenio ponašanje, *kao da nije pri sebi*. Niko zbog šoka nije ni pokušao da razoruža optuženog. Svi su bili ili skamenjeni ili su ležali, a pitanje je šta bi se dogodilo da mu je neko od prisutnih pokušao oduzeti pušku. Hitna pomoć je došla vrlo brzo, a

zatim i ekipa za uviđaje. Ne zna ko je bio u toj ekipi, jer je bio u šoku i dok su se oni tu nalazili, razgovarao je s inspektorom Markom Radonjićem.

Slični incidenti

Na punktu kod Klise je jedan pripadnik policije izrešetao putnički automobil, koji se nije zaustavio na njegov zahtev. Srećom, nije bilo stradalih.

Zapažanje:

Svedok se nije mogao setiti pojedinosti pa su mu pročitani njegovi raniji iskazi koje je dao tokom istrage i prethodnog glavnog pretresa.

Glavni pretres: 27.11.2007.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Saslušanje svedoka Branimira Golubića

Pregovori s pobunjenim Srbima

Bilo je više susreta tokom priprema pregovora i pokušaja smirivanja tenzija srpskog stanovništva u Tenji, gde je vladao kaos, jer su bile podignute barikade i gradski autobusi nisu saobraćali. Svedok je prisustvovao samo jednom ili dva takva sastanka. Ne seća se da je postojao spisak unapred određenih osoba koje je trebalo da budu pregovarači, niti ko ih je i kako kasnije odredio. Prvobitno je trebalo da se pregovara u Osijeku, ali je ta odluka promenjena pa se išlo u Tenju. Ne zna kako je došlo do promene mesta pregovora. Ne seća se da je neko pokojnog načelnika policije Kira zvao telefonom pre odlaska u Tenju. Sa njima je krenuo kao obezbeđenje izvesni Slivka, čijeg se imena ne seća.

Poseta povređenom Mirku Tubiću

Svedok je istog dana, zajedno sa Kramarićem, Lovrinčevićem i Jarićem posetio ranjenog Mirka Tubića u osiječkoj bolnici. Raspitivao se o njegovom zdravstvenom stanju i predložio mu je da nastavi lečenje u Osijeku, ali je po njega sutradan ujutru došao vojni helikopter i odvezao ga u Beograd. Tubić mu je rekao da je na njih pucao optuženi Gudelj.

Zapažanje:

Na zahtev svedoka predsednik veća je pre saslušanja pročitao njegove ranije iskaze date tokom istrage i ranijeg glavnog pretresa.

Branilac optuženog je opomenut, jer je uprkos upozorenju nastavio da postavlja nedozvoljena pitanja.

Saslušanje svedoka Željka Špehara

Naredba za otvaranje vatre na vozila koja se ne zaustave na punktu

Pokojni Josip Reihl Kir, kao načelnik policije u Osijeku, nekoliko dana ranije lično je izdao naredbu da se otvori vatra na vozila, koja naiđu na punkt i ne zaustave se na zahtev ovlašćenog lica. Tu naredbu je izdao u svlačionici pripadnika specijalne policije, u zgradi policijske uprave, u prisustvu komandanta specijalne policije Marijana Ivića, zatim Krešimira

Tolja i Ivice Mišina. Ovo ovlašćenje je bilo napisano i na legitimaciji specijalnih policajaca. Uvek su kraj puta bila dvojica, trojica policajaca spremnih da otvore vatru na vozilo koje se ne bi zaustavilo. Nije postojala mogućnost da se vozač dodatno upozori povikom da stane i pucanjem u vazduh, kao što to procedura predviđa, već bi odmah pucali u automobil.

Sličan incident se desio i na Klisi, ali nije bilo poginulih.

Zapažanje:

Na zahtev svedoka predsednik veća je pre saslušanja pročitao njegove ranije iskaze date tokom istrage i ranijeg glavnog pretresa.

Iskaz svedoka da je Kir lično izdao naredbu je direktno suprotan iskazima ranije saslušanih svedoka Tolja, koji kaže da naredba nije postojala, i Mišina, koji zna za naredbu, ali ne i ko ju je izdao. Na taj deo iskaza svedokaprimedbu je stavio i zamenik ŽDO.

Odluka veća

Veće je odbilo predlog branioca da se optuženome mera pritvora zameni jemstvom, kao blažom merom za obezbeđenje njegovog prisustva na suđenju.

Glavni pretres: 17.12.2007.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Saslušanje svedoka Božidara Ribe

Svedok je 1991. godine bio zamenik predsednika opštine Osijek i predsednik Kriznog štaba za zaštitu imovine.

Punktovi

Punktovi su formirani kako bi se zaštitila imovina grada Osijeka. Tamo su straže čuvali pripadnici rezervnog sastava policije i pripadnici narodne zaštite. Svedok nije imao saznanja o postojanju punkta na kojem su stradali Kir, Zabundžija i Knežević. Nije bilo planova da se oružano interveniše u Tenji.

Odluka o mestu održavanju pregovora

U kancelariji predsednika opštine dr Zlatka Kramarića, a u njegovom odsustvu, održao se sastanak, na kojem su osim svedoka, koji je predsedavao, bili i Ivan Cvitković, Josip Jarić, Branimir Golubić, Gordana Ajduković, Zvonimir Erak, Milan Knežević i Mirko Grošelj, načelnik Sigurnosno informativne službe (SIS). U početku je postojala ideja da se pregovori s pobunjenim Srbima vode u prostorijama Skupštine opštine Osijek. Međutim, po povratku iz Tenje, Gordana Ajduković je rekla da bi bilo dobro da se pregovori ipak vode u zgradi škole u Tenji. Svedok se nije slagao s njenom idejom iz bezbednosnih razloga, ali i radi očuvanja dostojanstva lokalne vlasti. Kada mu je pokojni Josip Reihl Kir rekao da se upravo vratio otuda i da je sve mirno, svedok je pristao da predstavnici vlasti odu u Tenju.

Sastav pregovaračkog tima

Nije postojala nikakva formalna odluka ko će ići, već je to rezultat međusobnih razgovora prisutnih. Svedok nije mogao, jer je imao ranije ugovoren sastanak sa Hrvatima izbeglim iz Tenj, pa je predložio Ivana Cvitkovića, koji je to iz nepoznatog razloga odbio. Gordana Ajduković je naznačila da bi teme razgovora bile isključivo privrednog karaktera pa je svedok Goranu Zabundžiji rekao da bi neko iz Izvršnog veća trebalo da ide, te je Zabundžija kazao da će on ići. Takođe su se za odlazak javili Josip Jarić i Branimir Golubić. Pokojni Reihl Kir je krenuo u Tenju s obzirom na svoju funkciju i protivio se predlogu Mirka Grošelja da sa njima krene i pripadnik SIS-a kao fizičko obezbeđenje.

Trasa putovanja

Trebalo je da odu u dva automobila, službenim vozilom načelnika policije i privatnim vozilom Milana Kneževića, jer je njegovo vozilo poznato licima koja su bila na srpskim barikadama. Na Kneževićev predlog trebalo je da se upute trasom Nemetin-Klisa-Tenja, jer tamo nije bilo nikakvih punktova i barikada. Svedok ne zna zašto je promenjen taj plan vožnje.

Zapažanje:

Kako se zbog protoka vremena nije sećao sadržine svojih iskaza datih tokom istrage i ranijeg glavnog pretresa, predsednik veća mu ih je pročitao.

Saslušanje svedoka dr Zlatka Kramarića

Raniji pregovori

Svedok je bio predsednik Skupštine opštine Osijek. Svedok je s predsednikom ili članom Izvršnog veća opštine išao u više sela da bi pregovarao i smirivao tenzije među pobunjenim srpskim stanovništvom. Isključivo je on pregovarao. U nekoliko navrata su vodili razgovore u Tenji.

Razgovori s Mirkom Tubićem

Kada je saznao za pogoršanje situacije u Tenji, od Mirka Tubića, predsednika MZ Tenj je 30.6.1991.godine tražio da javno prizna da ih je naoružala JNA i da svi pobunjeni Srbi polože oružje. To su bili uslovi da bi se pregovori vodili u Tenji. Tubić to nije prihvatio.

Saznanja za pregovore i incident

Sledećeg dana svedok je otišao na već zakazane sastanke sdržavnim vrhom u Zagrebu, gde je i saznao za incident. Nije mu bilo poznato da se mimo njega vode pregovori s pobunjenim Srbima i održavaju sastanci u njegovom kabinetu. Branimir Golubić ga o tome nije obavestio.

Poseta povređenom Mirku Tubiću

Po povratku u Osijek, posetio je oštećenog Tubića u bolnici. Svedok je odbio da mu, na zahtev komandanta garnizona JNA u Osijeku Bore Ivanovića, svojim autoritetom osigura posebnu negu i zaštitu, mimo one koju su imali ostali pacijenti.

Izveštaji opštinskih rukovodilaca o incidentu

Nakon tog tragičnog događaja, svedoku su izveštaje podneli Ivan Cvitković, Josip Jarić, Branimir Golubić i Božidar Riba. Ti izveštaji su deo svedokove knjige, u kojoj opisuje i ovaj

incident. Punomoćnik oštećenih je predočio svedoku te izveštaje i tražio da se uvrste u spis, ali se branilac tome usprotivio, jer su ta lica saslušana tokom postupka kao svedoci.

Saslušanje svedokinje dr Gordane Ajduković

Pripreme pregovora

S obzirom da je u kritično vreme bila zastupnica u Hrvatskom saboru i činjenicu da je Srпкиnja, Mate Arlović ju je pozvao da učestvuje u kontaktima sa Srbima u Tenji radi smirivanja tenzija. Pristala je i s Arlovićem 29.6.1991. godine otišla u Tenju gde je dogovoreno da se tamo održe pregovori. Nije tačan navod svedoka Božidara Riba da je svedokinja u Tenju išla s Milanom Kneževićem, niti da mu je rekla da će pitanja u toku pregovora biti iz domena privrede. Niko nije spominjao da bi se pregovori vodili u Osijeku. Arlović joj je rekao kako se dogovorio s predsednikom opštine Osijek dr Zlatkom Kramarićem i njegovim zamenikom Božidarom Ribom da oni budu pregovarači sa hrvatske strane. Nije nikoga u Saboru upoznala sa svojim angažovanjem u ovim pregovorima. Išla je kao ličnost od ugleda i poverenja, ne kao saborska zastupnica.

Sastav pregovaračkog tima

Mate Arlović ju je ujutro 1.7.1991.godine obavestio da je hitno oputovao u Zagreb, iako je izričito bilo rečeno da će on biti deo pregovaračkog tima. Nakon razgovora je došla u Skupštinu opštine Osijek i bila iznenađena što tamo nije zatekla Kramarića. Bio je tu Božidar Riba, koji je bio upoznat sa time da se ide u Tenju, ali do kraja nije išao on, već Josip Jarić i Branimir Golubić. Ostali članovi tima su bili Goran Zabundžija, Josip Reihl Kir, Milan Knežević i svedokinja. Protivila se da sa njima krene pripadnik SIS-a kao obezbeđenje, jer je ranije dogovoreno da neće ići niko naoružan. Išli su u dva vozila, jednim kojim je došao Zabundžija, i drugim, ličnim automobilom Milana Kneževića. Iznanadila se rasporedom sedenja, jer su vozilom Izvršnog veća krenuli vozač, lice iz obezbeđenja, Jarić, Zabundžija i Golubić, dok su svedokinja i Josip Reihl Kir krenuli sa Kneževićem.

Odlazak u Tenju

Nisu imali nikakvih problema prilikom prolaska kroz punktove policije i Zbora narodne garde (ZNG). Zaustavili su se nakratko tek da bi objasnili kuda idu. Na srpskoj barikadi je bilo problema zbog naoružanog lica iz obezbeđenja, ali je bilo presudno poverenje u Josipa Reihla Kira pa su svi pušteni u selo. Pregovori nisu ni počeli, kada je načelnik policije telefonom obavešten o nekakvom incidentu na liniji razgraničenja između Srba i Hrvata, pa se tamo uputio. Pozvao je i Zabundžiju, dok su Knežević i Tubić sami krenuli kao predstavnici Srba.

Kontakti s oštećenom Jadrankom Reihl Kir

Nakon rata, 2002.godine, svedokinja se u Beogradu sastala s oštećenom Jadrankom Reihl Kir, s kojom je razgovarala o ovom događaju. *Nadopunjavale* su se i pokušale *sastaviti mozaik* i tako rekonstruisati ceo događaj. Oštećena nije vršila nikakav uticaj na svedokinju vezano za njen iskaz.

Primedbe na iskaz

Branilac je stavio primedbu da je iskaz svedokinje rezultat nadopunjavanja sa svedokinjom oštećenom Jadrankom Reihl-Kir.

Zapažanje:

Svedokinji su predočeni delovi iskaza svedoka Božidara Ribe, za koje je kategorički tvrdila da su netačni. Predsednik veća je opomenuo branioca i zabranio mu više pitanja upućenih svedokinji, jer nisu u vezi s predmetom ovog postupka.

Glavni pretres: 14.2.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Saslušanje svedoka Zvonka Bojčića**O optuženome**

Zna ga iz viđenja. Čuo je priče, koje su dolazile iz Tenje, da mu je otac razapet na krstu, ali za njegovu majku ništa nije čuo.

Punkt i pravila postupanja

Svedok je na punktu bio u svojstvu pripadnika rezervnog sastava policije, obučen u civilnu odeću i naoružan automatskom puškom. To je 1990. godine mogao postati svako ko se hteo primiti oružja, koje je deljeno. Seća se dvojice ili trojice profesionalnih policajaca, ali i ljudi koji nisu bili ni u redovnom, ni u rezervnom sastavu policije. Sami su se organizovali na tom punktu i nisu dobijali nikakva zvanična uputstva u pogledu načina kontrole i zaustavljanja vozila.

Odluka veća

Usvojen je predlog tužioca pa će se saslušati svedok Andrija Zgrabec.

Glavni pretres: 11.3.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Saslušanje svedoka Mata Arlovića**Pripreme za pregovore**

U Osijeku je 1991. godine bila dosta napeta situacija zbog postavljanja barikade kod benzinske pumpe u Tenji. Pokojni Milan Knežević ga je obavestio da su se stekli uslovi za pregovore pa je svedok pokušao da kontaktira gradonačelnika Kramarića. Kako je bio odsutan, nije uspeo obavestiti njega, već njegovog zamenika Božidara Ribu.

Kontakti s dr Gordanom Ajduković

Svedok je pozvao dr Gordanu Ajduković da prisustvuje jednim ranijim pregovorima u Tenji. Bilo je to dve, tri nedelje pre postavljanja barikade kod benzinske pumpe, kada je došlo do ovog ubistva. Tada su s njima išli Zvonko Erak i Josip Reihl Kir. Netačan je navod Godane Ajduković da ju je svedok pozvao da odu i dogovore pregovore, povodom kojih je stradao načelnik policije. Inicijativa u tom pravcu je potekla od odbornika SO Osijek, Milana

Kneževića. Nije tačno ni da ju je zvao telefonom 1.7.1991. godine, jer je tog jutra krenuo u Zagreb i stigao u Sabor u 9:30 časova.

Pretnje Josipu Reihl Kiru

Poznato mu je da se pokojni Josip Reihl Kir plašio za svoj život od ekstremista HDZ na čelu s Branimirom Glavašem i da je, s tim u vezi, trebalo da preuzme funkciju pomoćnika ministra unutrašnjih poslova u Zagrebu. Uvek kada bi podnosio izveštaj skupštini opštine, postavljalo se pitanje njegove smene i dovođenja člana HDZ na čelo policije.

Saznanja o incidentu

Kada je čuo za ubistvo, pozvao je zamenika predsednika opštine Božidara Ribu, koji ga je informisao da su se pregovori vodili u Osijeku pa se zatim otišlo i u Tenju. Tada je javljeno da se u kasarni JNA u Osijeku pale motori. Zato je načelnik policije krenuo da to proveri. Nije znao ko je pucao na oštećene, ali je čuo da je taj muškarac to učinio u trenutku rastrojstva kada je saznao da mu je otac razapet u crkvi.

Odluka veća

Jedan član veća nije mogao da prisustvuje daljem ročištu glavnog pretresa pa je veće, uz saglasnost stranaka, odlučilo da se vanpretresno saslušaju svedoci Branislav Grgić i Andrija Zgrebec.

Saslušanje svedoka Branislava Grgića

Svedok nema neposrednih saznanja o samom ubistvu, niti o događajima koji su mu prethodili.

Saslušanje svedoka Andrije Zgrebeca

Susret s načelnikom policije

Bio je voditelj punkta kod Poljoprivrednog fakulteta 1.7.1991.godine. Niko im nije najavio prolazak delegacije za Tenju. Da je načelnik policije prošao tim punktom prema Tenji, sigurno bi ga primetili, jer su zaustavljali svako vozilo. Josipa Reihla Kira je prvi put tog dana video kada je izašao iz jednog vozila, koje je došlo iz pravca Tenje i zaustavilo na oko 10m od punkta. Načelnik policije ga je upitao da li je primetio pojačano vojno delovanje pa kada mu je rekao da nije, Reihl Kir mu je naredio da dežurnom u policijskoj upravi prenese, ako su u toku pripreme za neku akciju, da se ljudi odmah povuku na početne položaje. Kada je, nakon više pokušaja, uspeo da kontaktira dežurnog telefonom, ovaj mu je rekao *Načelnik je mrtav*.

Odlazak na mesto ubistva

Na punktu ka Tenji je bilo puno ljudi, ali se ne seća nikoga pojedinačno. Kratko se zadržao. Video je nastradale kako leže u automobilu. Načelnik policije je bio na mestu suvozača. Jedno lice s povredom ramena je bilo van automobila, pored kanala.

Rad punktova i naredba za upotrebu oružja

Svrha zaustavljanja i pretresanja vozila bilo je traženje oružja, ali i hvatanje izvesnih lica. Imali su usmenu naredbu da upotrebe oružje u slučaju da se vozila ne zaustave na zahtev na punktu.

Slični incidenti

Jedan vozač je svoje vozilo morao zaustaviti nakon što je svjedok repetirao pušku i uperio je u njega.

Primedbe na iskaz

Zamenik ŽDO je stavio primedbu na deo iskaza svjedoka u kojem tvrdi da nije video načelnika policije kada je prošao prema Tenji, da je postojala naredba da se puca u vozila koja se ne zaustave na punktu i da su bila ista ovlašćenja redovnih i rezervnih pripadnika policije.

Odluka veća

Usvojen je predlog punomoćnika oštećene, pa će se saslušati u svojstvu svjedoka Zvonko Erak, Marijan Ivić i Branko Ruman.

Glavni pretres: 27.3.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Saslušanje svjedoka Branka Livaje

Punkt

Punkt ka Tenji je bio *nezvaničan* u smislu da nije imao poseban naziv. Formiran je nekoliko dana pre 1.7.1991. godine. Tamo su bili pripadnici rezervnog sastava policije, koji su imali ista ovlašćenja kao i profesionalni pripadnici policije (svjedok, Nedjeljko Krajina, Željko Kostić i Mirko Livaja), koje je tamo rasporedio njihov starešina Imre Vrbošić, jer su svi oni živeli u Tenji. Ne seća se da su na punkt dolazili ljudi iz lokalne osiječke vlasti, niti policijski zapovednici. Niko na punktu nije znao da će kroz punkt proći načelnik policije tog dana.

O optuženom Gudelju

Optuženi je bio pripadnik rezervnog sastava policije i imao je *kalašnjikov*. Svjedok ne zna ko ga je poslao na punkt i ko mu je bio starešina. Dok je bio na punktu, a to je bilo i pre i nakon ove tragedije, svjedok nije video da ima ikoga u obližnjoj kući porodice Ratković.

Ubistvo

Nakon što je pucao, optuženi je rekao neka mu niko ne prilazi. Svjedok je prošao pored njega i otvorio vrata automobila na mestu suvozača, gde je sedeo Josip Reihl Kir. Jedino je Mirko Tubić, od četvorice muškaraca, davao znakove života. Dok je svjedok bio na licu mesta, niko nije maltretirao Tubića. Kada je ponovo pogledom potražio optuženog, nije ga više bilo. Nešto kasnije su došli hitna pomoć i pripadnici specijalne policije, koji su osigurali mesto događaja. Došli su tu još i Andrija Zgrebec i inspektor kriminalističke službe 2.policijske stanice Marko Radonjić. Ne seća se da li su u trenutku ubistva na punktu bili Kreša Tolj i Ivica Mišin.

Primedbe na iskaz

Tužilac je imao primedbu na deo iskaza u kojem svedok govori o ovlašćenjima pripadnika rezervnog sastava policije. Punomoćnik oštećene je ustvrdio da je iskaz svedoka neistinit i usmeren na pogodovanje optuženiku.

Glavni pretres: 8.4.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Saslušanje svedoka Zvonka Eraka

Bio je saborski zastupnik i direktor poljoprivrednog kombinata. Nije učestvovao ni u kakvim pregovorima oko smirivanja stanja u Tenji. Iako je znao za tešku situaciju, ni sa kime o tome nije ni razgovarao. Dana 1.7.1999. godine je od 7:00 do 19:00 časova bio u Našicama i Podravskoj Slatini. Tri, četiri sedmice pre tog dana je s Gordanom Ajduković i još nekim licima bio u Tenji povodom postavljene srpske barikade kod benzinske pumpe. Tada su uspeli da dogovore uklanjanje barikade. Ali, nakon tog odlaska, ni na koji način nije učestvovao u dogovorima o odlasku na pregovore u Tenju, niti ima bilo kakva saznanja o tome.

Primedba na iskaz

Punomoćnik oštećene je stavio primedbu da je ceo iskaz svedoka neistinit, jer je suprotan sadržini iskaza svedokinje dr Gordane Ajduković.

Saslušanje svedoka Marijana Ivića

Punkt

Bio je komandant specijalne policije na području osiječko-baranjske županije. Nekoliko pripadnika specijalne policije, koji su živeli u Tenji, na osnovu naredbe Josipa Reihla Kira ostalo je tamo, jer je situacija bila napeta. Radilo se o Kreši Tolju, Željku Špeharu i Ivici Mišinu, ali on s njima uopšte nije kontaktirao u to vreme. Bili su pod komandom 2.policijske stanice, čiji je zapovednik bio Tomislav Pintarić ili Imre Vrbošić. Nikome od njih svedok nije izdao naredbu da formiraju punkt i da budu tamo. Ne zna ko je takvu naredbu izdao. Pripadnici rezervnog sastava policije imali su ista ovlašćenja kao i pripadnici redovnog sastava.

Naredbe za postupanje na punktu

Nikada nije čuo da je načelnik Reihl Kir izdavao usmene naredbe za postupanje na punktovima i ne zna da je bilo ikakvih drugih pravila, osim važećih propisa o postupanju policijskih službenika. Tim pravilima je, zavisno od situacije, bilo dozvoljeno da se upotrebi oružje protiv lica koje ne zaustavi svoje vozilo na zahtev ovlašćenog službenika na obeleženom blokadnom punktu. Ne seća se da li je punkt prema Tenji bio obeležen u smislu da su postojali saobraćajni znakovi koji bi upozoravali na njegovo postojanje.

Događaji nakon ubistva

Svedok je tog dana bio na službenom zadatku. Za ubistvo je saznao preko radio veze u popodnevnom satima. Samoinicijativno je otišao na lice mesta sa svojim podređenima. Sa njime je bio i njegov pomoćnik Pongrac Mirko. Stigli su nakon završetka uviđaja. Čuli su

sirene kola hitne pomoći, ali nisu videli tela nastradalih. Raspitivao se za optuženog pa su mu pokazali ulicu kojom je pobjegao. Rečeno mu je da ga niko nije pratio. Nastojao je da osigura šire lice mesta, ali se ne seća da je kontaktirao s pripadnicima specijalne policije koji su bili na punktu. Po povratku je usmeno obavestio zamenika načelnika policije Petra Biočića ili Mata Šalinovića, ne seća se tačno ko je to bio. Nije tačan navod svedoka Ivica Mišina da je svedok na mesto događaja došao civilnim vozilom pre ubistva. Ne zna za slične incidente na tom punktu.

Primedbe na iskaz

Punomoćnik oštećene je ukazao na protivrečnost iskaza ovog svedoka s iskazima svedoka Tolja, Mišina i Špehara.

Saslušanje svedoka Branka Rumana

Svedok je bio dežurni policajac, koji je s kolegom Zlatkom Harcom zapremao prijave građana i dojave službenika policije preko motorola. Nije mu bilo poznato da će načelnik policije tog dana učestvovati u pregovorima u Tenji. Za njegovo ubistvo je saznao od Andrije Zgrebeca, voditelja jednog punkta kod Poljoprivrednog fakulteta. Zgrebec se uputio na lice mesta po naređenju svog pretpostavljenog i izvestio je svedoka da je načelnik ubijen. Svedok je zatim pozvao hitnu pomoć i uviđajnu ekipu. Opšte je poznata činjenica da su preduzimane radnje da se uhvati optuženi Gudelj, kao izvršilac ovog krivičnog dela. Tog dana nije bilo obaveštenja o nekakvim incidentima u koje je bila umešana JNA.

Glavni pretres: 29.4.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Na današnje ročište nisu pristupili svedoci Marko Dubravac i Josip Boljkovac.

Dokazni predlozi

Punomoćnik oštećene je predložio da se pročitaju zapisnici o saslušanju svedoka-oštećenog Mirka Tubića i svedokinje Angeline Ratković, da se izvrši uvid u video zapise saslušanja Mirka Tubića i uviđaja lica mesta, da se saslušaju svedoci Mato Šalinović i Nena Mesić te da se od nadležnog ministarstva pribavi izveštaj o događajima od 1.7.1991. godine.

Zamenik ŽDO je predložio da se odredi i sasluša novi veštak sudskomedicinske struke, jer je veštak koji je prvobitno dao nalaz i mišljenje u međuvremenu preminuo.

Branilac se protivio dokaznim predlozima tužioca i punomoćnika oštećene.

Odluke veća

Veće je odlučilo da se, kao nezakoniti, iz spisa izdvoje zapisnik o saslušanju svedokinje Angeline Ratković u drugom krivičnom predmetu, zapisnik o saslušanju svedoka-oštećenog Mirka Tubića pred Opštinskim sudom u Vukovaru i snimak njegovog saslušanja. Odlučeno je i da se sasluša u svojstvu svedoka Mato Šalinović, dok su odbijeni predlozi da se saslušaju

Nena Mesić i da se odredi novi veštak, jer na nalaz i mišljenje prethodnog stranke nisu stavile primedbe.

Zapažanje:

Iskaz svedoka-oštećenog Mirka Tubića je izdvojen, jer je dat 1995. godine pred Opštinskim sudom u Vukovaru za vreme pobune Srba. U zapisniku o glavnom pretresu naziv ovog suda je stavljen pod navodnike.

Glavni pretres: 10.6.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Zapažanje:

Pravosudni policajci dozvoljavaju rodbini optuženog, koji je u pritvoru, da se sa njime pozdravlja i grli pre suđenja i da se došaptava tokom glavnog pretresa.

Čitanje iskaza svedokinje Angeline Ratković

Punkt

Svedokinja je sa suprugom Radoslavom Ratkovićem živela u Tenji. Radila je u bolnici u Osijeku. Dana 1. ili 2.7.1991. godine je prilikom povratka s posla u dvorištu svoje kuće zatekla veću grupu muškaraca. Neki od njih su imali uniforme, drugi su bili u civilu. Uglavnom su bili naoružani. Upitala je šta se dešava, a jedan od njih joj je uzvratio: *Hoćeš da te ubijem? Nema veze što je to tvoja kuća!* Njen sin Tihomir, koji je sticajem okolnosti bio tu, pokazao joj je prstom da čuti. Objasnio joj je da je Ivica Mišin, inače sitni kriminalac, došao sa grupom muškaraca u kuću da traži oružje. Našli su i odneli četiri lovačke puške. Reč je o oružju koje je njen suprug imao i za koje je posedovao dozvole, pa im je kasnije vraćeno.

Dolazak Branimira Glavaša

Dok se kretala po dvorištu videla je plavi kombi kako se zaustavlja i iz njega izlazi čovek u uniformi. Prisutne je psovao, jer su se bili smestili s obe strane puta. Naime, u slučaju da otvore vatru, došli bi u situaciju da pucaju jedni na druge. Na njegovu intervenciju rasporedili su se samo s jedne strane puta i to bliže kući svedokinje. Tog muškarca je kasnije videla na televiziji i on je Branimir Glavaš. Veći broj naoružanih ljudi se nalazio u kanalu, pa je čula da su govorili kako će *srediti* vojsku kada dođe.

Ubistvo i uviđaj

Desetak minuta nakon odlaska uniformisanog muškarca u plavom kombiju, neko je povikao: *Evo ih! Evo ih dolaze!* Isti onaj muškarac koji joj je po dolasku u dvorište pretio da će je ubiti, istrčao je na put i pucao na beli *Stojadin*. Videla je kako su s mesta iza suvozačevog izneli ranjenog Mirka Tubića, dok su vozač i suvozač bili mrtvi. Sve se to dešavalo oko 13:30 časova. Nedugo zatim je izvršen uviđaj. Pitali su je da li je šta videla, ali je rekla da nije, pošto se plašila. Iz istog razloga je napustila svoju kuću i otišla da živi kod sestre. Tamo je bila sve

do decembra 1991. godine kada su došli i odveli njenog supruga na streljanje. Verovatno su mislili da je on bio kod kuće i da je nešto video pa su ga hteli ukloniti².

Prepoznavanje optuženog

Čovek koji je ubio ljude u automobilu je optuženi Antun Gudelj. Rekla je članovima svoje porodice da ga je prepoznala, videvši ga na televiziji.

Primedbe na iskaz

Branilac optuženog je primetio da je iskaz svedokinje u suprotnosti s do sada izvedenim dokazima, a posebno sa skicom lica mesta, koja ukazuje da se ceo događaj desio na većoj udaljenosti od kuće svedokinje, nego što to ona navodi.

Zapažanje:

Iskaz svedokinje Angeline Ratković je pročitao, jer je teško bolesna i nije postojala mogućnost da se sasluša pred sudom. Veće je prvobitno izdvojilo iz spisa zapisnik o njenom saslušanju kao nezakonit dokaz, ali se Vrhovni sud Hrvatske, povodom žalbe, izjasnio drugačije, smatrajući iskaz zakonitim.

Čitanje iskaza svedoka Josipa Jarića

Odlazak na pregovore

U julu 1991. godine je bio predsednik veća mesnih zajednica u Osijeku pa ga je Božidar Riba odredio da bude član pregovaračkog tima. Razgovore u Tenji su prethodno dogovorili Mato Arlović, Gordana Ajduković i Erak Zvonko. Na putu tamo su videli punktove i zaustavili se na nekima od njih. Dvadesetak minuta po dolasku u Tenju, jedna osoba je ušla u prostoriju u kojoj su se nalazili pregovarači i rekla da tenkovi idu ka selu. Pokojni Kir je spomenuo da postoji dogovor sa JNA pa je krenuo da vidi šta se dešava. Sa njime su pošla i ostala trojica oštećenih. Nedugo po njihovom odlasku su čuli da je pucano i da je načelnik policije ubijen.

Glasine koje su uznemirile optuženog

Tek nakon tragedije je čuo kako se pričalo da je otac optuženog bio otet, a kuća spaljena. Optuženog Gudelja svedok poznaje od ranije.

Zapažanje:

Svedok je naveo da ga je zamenik predsednika opštine Božidar Riba odredio da ide na pregovore. Kada je Božidar Riba svedočio, insistirao je da je odabir ljudi bio plod razgovora koje su vodili te da se Josip Jarić sâm javio da ide u Tenju. Takođe, ovaj svedok potvrđuje iskaz svedokinje Gordane Ajduković da je Mato Arlović sa njom dogovorio pregovore, što je Arlović, kada je svedočio, pokušao da opovrgne.

Čitanje iskaza svedoka Marka Dubravca

² Svedokinja je supruga Radoslava Ratkovića, jedinog preživelog u seriji ubistava Srba u Osijeku, za koja se protiv Branimira Glavaša i još šest lica vodi krivični postupak pred Županijskim sudom u Zagrebu.

Situacija u Tenji

Pre rata je živeo u Tenji. Poznato mu je da je 1000 *četnika* došlo iz Srbije u nameri da napadnu ugledne Hrvate u selu. To mu je poznato, jer je u to vreme bio član sekretarijata za narodnu odbranu. Pokojni Josip Reihl Kir je dogovorio s komandantom garnizona JNA da vojska spreči sukobe i da se naoružani civili *maknu*.

Uznemirenost optuženog

Poznato mu je da su tromblonskim minama pogođene kuće Ivica Mišina i oca optuženog Antuna Gudeljja. Hrvatske izbeglice iz Tenje su pričale da je majka optuženog silovana i da je njegovom ocu odsečena glava te da je obešen o crkvu. Povodom tih glasina svedok i optuženi Gudelj su razgovarali s Josipom Reihlom Kirom kada se zaustavio na punktu prilikom odlaska u Tenju. Svedok ga je pitao šta je bilo s dogovorom s JNA. Optuženi je više pričao sa Mirkom Tubićem. Razgovarali su povišenim tonom, ali oštećeni Tubić *nije bio grub*.

Ubistvo

Sat vremena nakon prolaska ka Tenji, automobil se vratio. Optuženi Gudelj je pokušao da ga zaustavi podizanjem ruke, ali se vozilo brzo približavalo. Svedok je mislio da će pregaziti optuženog, koji se izmakao u stranu 3-4m i zapucao s *nekoliko metaka*. Dok su pokušavali da pomognu oštećenima, optuženi Gudelj je pobegao.

Naređenje za otvaranje vatre

Bakarec je naredio da se sva vozila moraju zaustavljati na punktovima. Niko nije izričito rekao da se puca na vozilo koje se ne zaustavi, ali se to podrazumevalo, zbog nekih ranijih loših iskustava.

Primedbe na iskaz

Tužilac je primetio da je ceo iskaz suprotan do sada izvedenim iskazima te jasno usmeren da pogoduje optuženome. Punomoćnik oštećene je predložio da se ovaj svedok neposredno sasluša radi razjašnjenja razloga za formiranje punkta i načina njegovog delovanja.

Zapažanje:

Svedok je bio član sekretarijata narodne odbrane na čijem je čelu u to vreme bio Branimir Glavaš.

Odluka veća

Veće je odbilo predlog branioca da se kao svedok sasluša Zvonko Borovička, policajac koji je učestvovao u vršenju uviđaja, jer nema neposrednih saznanja o samom događaju, a ono što je saznao kao službeno lice ne može biti dokaz u krivičnom postupku.

Glavni pretres: 11.6.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Saslušanje svedoka Mata Šalinovića

Ubistvo

Bio je pomoćnik načelnika policije u Osijeku, Josipa Reihla Kira, koji je 1.7.1991.godine otišao na sastanak u opštinu da bi kasnije bilo javljeno kako je ubijen. Nije spominjao da će ići na pregovore. Svedok se plašio da će se policajci hrvatske nacionalnosti sukobiti sa policajcima srpske nacionalnosti. Pozvan da objasni ovakvu sumnju, svedok je rekao da je Reihl Kir bio Hrvat i omiljen u policiji, čijih su dve trećine pripadnika bili Srbi, od kojih su mnogi bili na rukovodećim mestima. Iako se od početka znalo da je ubica Hrvat i za njim je odmah raspisana poternica, svedok je smatrao da bi se policajci-Hrvati svetili zato što Kir verovatno ne bi bio ubijen da u automobilu s njim nisu bili Srbi. Po saznanju za tragediju, svedok je izvestio ministarstvo u Zagrebu. Isto veče su došli najviši funkcioneri od kojih je svedok saznao da je načelnik policije trebalo da bude premešten u Zagreb dva dana ranije.

Kritike lokalne vlasti na rad policije

Poznato mu je da je Josip Reihl Kir imao problema s tadašnjom političkom strukturom, posebno s pripadnicima HDZ, Branimirom Glavašem i Petrom Kljajićem. Stalno je kritikovan rad policije i postojala su etiketiranja kako su policajci *srbočetnici* i *jugonostalgicari*. Čak je traženo da se građani Osijeka, koji nemaju poverenja u policiju, umesto njoj, ubuduće obraćaju Sekretarijatu za narodnu odbranu. Oštećeni Reihl Kir je spominjao u razgovoru da su odnosi između njega i političke garniture u gradu poremećeni i da to nikuda ne vodi te da je htelo da bude premešten na drugo radno mesto u Zagreb.

Zapažanje:

Predsednik veća je zabranio više pitanja punomoćnika oštećene smatrajući ih nedozvoljenim ili pak suvišnim. Tokom celog ročišta postojao je verbalni duel između predsednika veća i punomoćnika oštećene.

Saslušanje svedoka Josipa Boljkovca

Pretnje Josipu Reihlu Kiru

Svedok je bio ministar unutrašnjih poslova RH. Imao je puno poverenje u Josipa Reihla Kira kao načelnika policije u Osijeku. Bio je kod njega na razgovoru u Zagrebu 27.6.1991. godine. Žalio se kako će biti likvidiran, da je *osuđen na smrt* i da mu prete Vladimir Šeks i Branimir Glavaš. Svedok nije verovao da je situacija u Osijeku tako opasna, sve dok njegov zamenik Slavko Degoricija nije došao i rekao da Kira hitno treba premestiti u Zagreb, najkasnije u subotu. Pošto je shvatio ozbiljnost situacije, dogovorio se s oštećenim Josipom Reihlom Kiru da u nedelju dođe na novu dužnost u Zagreb. Nažalost, Kir tada nije došao i u ponedeljak je ubijen. Zna se ko mu je *namestio* sastanak u Tenji. Mišljenja je da je Kir ubijen jer se zalagao za mir, za razliku od ekstremista u HDZ.

Primedba na iskaz

Branilac optuženog je primetio da je iskaz svedoka neistinit u delu u kojem govori o planiranom premeštaju Josipa Reihla Kira, jer da je to tako bilo, sigurno bi tome prethodilo donošenje rešenja o premeštaju.

Zapažanje:

Svedok je u dva navrata tokom davanja iskaza spomenuo kako je postojao dogovor između dr Franje Tuđmana i Slobodana Miloševića u pogledu Bosne, te da je već ranije odlučeno da

garda RH treba da *krene* tamo. Predsednik veća je zabranio više pitanja punomoćnika oštećene smatrajući ih nevažnim za postupak. Međutim, razjašnjenje nekih od tih pitanja bi pomoglo veću da potvrdi ili opovrgne odbanu optuženog, koji tvrdi da je zbog sopstvene bezbednosti pucao u automobil, da nije znao ko se u njemu tačno nalazi i da ništa nije bilo planirano. Uprkos zabrani pitanja, svedok je odgovorio da je primio pismo od Nene Mesić u vezi sa situacijom u Osijeku.

Odluka veća

Veće je odbilo predlog punomoćnika oštećene da se sasluša kao svedok Nena Mesić, ali je prihvatilo da se od Općinskog suda u Vukovaru pribavi zapisnik o saslušanju oštećenog Mirka Tubića u svojstvu svedoka.

Zapažanje:

Veće je prvobitno odbilo da izvede ovaj dokaz smatrajući ga nezakonitim, jer je saslušanje obavljeno pred *takozvanim* Opštinskim sudom u Vukovaru, ali je odluka u tom delu ukinuta od strane Vrhovnog suda RH. Predsednik veća je pokazao da ima očigledne predrasude prema ovom dokazu, pošto je opomenuo punomoćnika oštećene zbog navodnog davanja većeg značaja radu *takozvanog* Opštinskog suda u Vukovaru, nego Županijskog suda u Osijeku. Jednim delom ovog ročišta za glavni pretres nije bio prisutan branilac optuženog, već njegov pripravnik, koji prema ZKP ne može da ga zamenjuje u odbrani za ovako teška krivična dela. Kada je bilo potrebno da se branilac o nečemu izjasni, predsednik veća je od pripravnika tražio da zove branioca sa drugog suđenja pa mu je onda ukratko obrazlagao sadržinu dotadašnjeg toka glavnog pretresa i tražio da se izjasni.

Glavni pretres: 19.6.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Predsednik veća je obavestio učesnike u postupku da je primio dopis Županijskog suda u Vukovaru u kojem konstatuju da ne poseduju izvornik zapisnika o saslušanju oštećenog Mirka Tubića u svojstvu svedoka iz 1995. godine.

Odluke veća

Izdvađa se iz spisa fotokopija zapisnika o saslušanju oštećenog Mirka Tubića u svojstvu svedoka pred Opštinskim sudom u Vukovaru iz 1995. godine, jer izvornik nije dostupan sudu te ovaj dokument ne može biti pravno osnažen (konvalidiran) u skladu sa Zakonom o konvalidaciji.

Odbijeni su predlozi branioca za neposrednim saslušanjem svedokinje Angeline Ratković i Zvonka Borovičke te predlog punomoćnika oštećene za saslušanjem bivšeg zamenika ministra unutrašnjih poslova Slavka Degoricije.

Izvođenje materijalnih dokaza

Izvršen je uvid u zapisnike o uviđaju, obdukciji, alkotestiranju, balističkom veštačenju, zatim u medicinsku dokumentaciju za oštećenog Mirka Tubića, dopise MZ Tenja i policijske uprave osječko-baranjske, skicu lica mesta te nalaz i mišljenje veštaka psihijatra.

Čitanje iskaza oštećenog Mirka Tubića u svojstvu svedoka

Pregovori

Bio je predsednik skupštine mesnih zajednica u Tenji gde je i živeo. Problemi su nastali s proleća 1991. godine kada su osnovani HDZ, a zatim i SDS. Podmetnute su dve eksplozije u selu, ali počinioci nikada nisu otkriveni. Da bi se smirila situacija, organizovani su pregovori na kojima je i svedok učestvovao dana 1.7.1991.godine. Živko Stamenić je ušao u salu u kojoj su bili pregovarači i izveo svedoka, Josipa Reihla Kira, Gorana Zobundžiju i Milana Kneževića rekavši im da se sprema napad hrvatskih specijalaca na selo. Da bi proverili tu informaciju krenuli su prema Osijeku.

Prvi prolazak kroz punkt

Prošli su najpre kroz srpski punkt, a zatim su zaustavljeni na punktu, kojeg je držalo desetak naoružanih hrvatskih civila i policajaca. Kroz razgovor su im pretili da će ih opkoliti i pobiti. Među njima je bio i optuženi Gudelj. Tražili su od putnika u automobilu da izađu napolje pa su svedok, Reihl Kir, Zobundžija i Knežević izašli iz vozila. Nastavili su dalje vožnju ka Poljoprivrednom fakultetu i odande se vratili nazad ka Tenji.

Ubistvo

Pri povratku na punkt na kojem su razgovarali sa naoružanim civilima i policajcima, svedok je video optuženog Antuna Gudelja kako stoji na putu s uperenom puškom i puca dugim rafalom u automobil. Pomerio se ulevo da ga vozilo ne bi pregazilo. Pored njega je bilo još naoružanih ljudi, ali svedok ne zna da li su i oni pucali, jer se bacio na pod automobila. Seća se da je ispao iz vozila koje se zaustavilo i da ga je neko udario najpre pesnicom u lice, a zatim i nogom u grudi.

Zapažanje:

Reč je o iskazu koji je oštećeni Mirko Tubić dao u bolnici 2.7.1991. godine istražnom sudiji Županijskog suda u Osijeku.

Izvođenje materijalnih dokaza

Počitana je službena beleška istražnog sudije Županijskog suda u Osijeku da je 1.7.1991.godine primio obaveštenje od dežurnog policijskog službenika da je porodična kuća optuženog Antuna Gudelja u Tenji srušena i da je policija sproveda uviđaj. Međutim, pročitana je i zvaničan dopis policijske uprave osječko-baranjske da u periodu do 9.7.1991. godine u tom organu nigde nije evidentiran podatak da je srušena kuća optuženog.

Odluke veća

Veće je izvršilo uvid u legitimaciju optuženog kao pripadnika rezervnog sastava policije RH, dok je odbilo predlog odbrane da se pročita službena beleška istražnog sudije kojom se konstatuje da je nekom drugom prilikom obustavljen krivični postupak protiv policajaca, jer se smatralo da su oni bili ovlašćeni da pucaju na automobil koji se nije zaustavio na njihov zahtev. Odbačen je zahtev punomoćnika oštećene da tonski snimi iznošenje odbrane optuženog.

Obrana optuženog Antuna Gudelja

Odlazak iz Tenje i vesti o smrti roditelja

Od jednog prijatelja Srbina je saznao da mu prethodi opasnost pa je 30.6.1991. godine napustio Tenju zajedno sa porodicom. Tamo su ostali njegovi majka i otac, za koje je na dan ubistva od komšinice telefonom saznao da mu oca odvedu i da im je kuća minirana. Kasnije su mu izbeglice iz Tenje, dok je bio na punktu, pričale da mu je otac ubijen i obešen o crkvu, dok mu je majka pretučena i ubijena. Kasnije se ispostavilo da su to bile samo glasine, jer je njegova majka nedugo zatim napustila Tenju, a otac je nešto kasnije pušten iz zarobljeništva. To je saznao dosta kasnije, kada je već bio u Australiji.

Pregovori

Niko od ljudi na punktu nije znao da se vode pregovori u Tenji, niti da se načelnik policije neće voziti službenim automobilom.

Punkt

Ne zna ko mu je bio nadređeni, jer mu je dolazak na taj punkt tog dana bio prvi zadatak u svojstvu rezervnog pripadnika MUP-a. Punkt na kojem se tragedija odigrala je bio formiran dan ranije. Nikakav policijski kombi nije dolazio, niti im je bilo ko naređivao kako će se rasporediti. To je možda bilo na nekom drugom punktu.

Ovlašćenje za otvaranje vatre

Kao pripadnik rezervnog sastava MUP RH mogao je zaustavljati i pretresati vozila i lica. O tome su mu govorili na predavanjima u Osijeku. Rečeno im je da smeju da pucaju na vozila koja odbiju da se zaustave na njihov zahtev. Ne seća se ko je držao ta predavanja.

Ubistvo

To što je on uradio jeste nesrećni slučaj. Pucao je jer vozač automobila nije hteo da zaustavi vozilo na njegov zahtev. Nema govora da je to bio nekakav masakr ili atentat, niti je u sve umešan Branimir Glavaš kao što tvrdi oštećena. Žali što se to dogodilo, posebno zbog porodica oštećenih. Do toga svega ne bi došlo da Srbi nisu postavili barikadu, jer bi on u tom slučaju bio u svojoj kući u Tenji, a ne na punktu. To što je držao metak u cevi i repetiranu pušku je verovatno iz razloga što je bio prinuđen da obilazi četničke barikade dok je bežao iz Tenje prethodne noći. Nakon što je ispalio rafal u automobil, niko od kolega mu se nije obraćao, niti je pokušao da ga zaustavi. Skrивao se u kukuruzu, ali je sledećeg dana s podignutim rukama izašao pred policajce na tom istom punktu, jer je bio žedan. Dali su mu vode, ali nisu ni pokušali da ga liše slobode.

O iskazu svedokinje Angeline Ratković

Tog dana nije video Angelinu Ratković. Bio je u njenoj kući nedaleko od punkta radi oduzimanja oružja, ali ona tamo nije bila prisutna.

Zapažanje:

Optuženi je već na početku svog izlaganja istakao da se oštećena Jadranka Reihl Kir *uvukla* u Sabor kako bi *srušila* odluku o njegovoj amnestiji. Tokom saslušanja optuženog, predsednik veća je bio vidno uzrujan zbog stalnog verbalnog konflikta sa punomoćnikom oštećene pa ga je više puta upozorio da načinom postavljanja pitanja ne omalovažava sud i ne *maltretira*

optuženog. Nedugo zatim, optuženi je odbio da odgovara na dalja pitanja punomoćnika oštećene s obrazloženjem su pitanja *provokativna* i da ga *maltretira*.

Izmena optužnice

Tužilac je podneskom izmenio optužnicu.

Odluka veća

Odbijen je predlog branioca da se optuženome ukine pritvor, a glavni pretres je odložen kako bi se odbrani omogućio primereni rok da se izjasni o izmenjenom optužnom aktu.

Glavni pretres: 4.7.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Odbrana optuženog Antuna Gudelja

Optuženi je tražio da mu predsednik veća razjasni značenje izraza *bezobzirna osveta*. Kada je dobio potrebno objašnjenje, naveo je da se ne oseća krivim ni po jednoj tački optužnice. Niko na punktu, uključujući i njega, nije znao da se vode pregovori i ko se nalazi u automobilu na koji je pucao, tako da je nelogično da je izvršio krivično delo iz bezobzirne osvete. Video je automobil i oštećene prilikom prolaska kroz punkt kada su išli ka Osijeku, ali nije mogao da pretpostavi da će se vratiti. Pokušao je da zaustavi automobil, ali kada vozač nije usporio na njegov zahtev, optuženi je otvorio vatru. Ne zna kako je uopšte pucao, zašto samo on i to baš rafalnom paljbom. Imao je metak u cevi još od prethodnog dana, jer je tada pobegao iz sela naoružan kako bi se odbranio od pobunjenih Srba. Da nije bilo njihove pobune i da nisu morali da formiraju policijski punkt na ulazu u Tenju, ne bi ni došlo do ove tragedije. Nikada do tada nije koristio tu pušku i nije bio svestan da li je podešena na pojedinačnu ili rafalnu paljbu. Na automobilu nisu bili upaljeni svi pokazivači pravca. Možda je do njihovog aktiviranja došlo slučajno nakon zaustavljanja vozila.

Zapažanje:

Dogodila se manja proceduralna greška, jer optuženom nije dostavljen primerak izmenjene optužnice, što je on pokušao da iskoristi za odugovlačenje postupka tražeći da se glavni pretres odloži radi pripremanja odbrane. Međutim, nije reč o bitnoj povredi prava na odbranu, jer je optuženi saznao za postojanje i sadržinu izmenjene optužnice kada ju je tužilac pročitao na prethodnom ročištu. Takođe, primerak u pisanoj formi je dostavljen braniocu i ostavljen im je rok od petnaest dana za pripremanje odbrane.

Dokazni postupak

Pročitano je izvod iz kaznene evidencije za optuženog.

Odluka veća

Veće je odbilo više dokaznih predloga odbrane s obrazloženjem da je činjenično stanje već dovoljno utvrđeno pa je izvođenje tih dokaza suvišno.

Završna reč tužioca

Tužilac smatra da je tokom postupka dokazano da je optuženi izvršio krivična dela koja mu se izmenjenom optužnicom stavljaju na teret, pa je predložilo da se oglasi krivim i osudi po zakonu. Tužilac je posebno istakao pojedine dokaze koji potvrđuju postojanje kvalifikatornih okolnosti, a koje je optuženi pokušao da porekne u svojoj odbrani predstavljajući sve kao nesretni slučaj.

Završna reč oštećene i njenog punomoćnika

Pridružili su se završnoj reči tužioca i istakli razočaranje što sud nije prihvatio njihove dokazne predloge za saslušanjem Nene Mesić i Slavka Degoricije te zapisnik o saslušanju Mirka Tubića, čime bi se jasno pokazalo da taj događaj nije samostalan akt optuženog Antuna Gudelja, već zavera i unapred isplanirani atentat na Josipa Reihla Kira.

Završna reč branioca

Branilac smatra da nije dokazano da je njegov branjenik izvršio krivična dela onako kako mu se to stavlja na teret optužnicom. On je kao službeno lice pokušao da zaustavi vozilo i kada vozač nije postupio po njegovom naređenju, pucao je u skladu sa svojim ovlašćenjima ne znajući ko su putnici u automobilu. Kako je postupio u svemu u skladu sa svojim ovlašćenjima, nije postojala protivpravnost u njegovom postupanju, a samim tim ni krivično delo pa zato predlaže da ga sud oslobodi. Ako pak sud bude smatrao da je optuženi kriv, treba da uzme u obzir sve olakšavajuće okolnosti i da ga osudi samo za ubistvo oštećenog Josipa Reihla Kira, a ne i ostalih oštećenih, jer njihove porodice nisu podnele ustavnu tužbu pa je postupak prema njima već pravnosnažno okončan u skladu sa zakonom o amnestiji.

Završna reč optuženoga

Optuženi Antun Gudelj je ostao kod navoda svoje odbrane, pridružio se završnoj reči svog branioca i nema šta drugo da doda.

Glavni pretres: 7.7.2008.

Izveštaj: Darko Balać, FHP, član Regionalnog tima za praćenje domaćih suđenja za ratne zločine

Objavljivanje presude

Predsednik veća je javno objavio presudu kojom je optuženi Antun Gudelj oglašen krivim za ubistva iz bezobzirne osvete, i to Josipa Reihla Kira kao službenog lica prilikom obavljanja službene dužnosti čuvanja javnog reda i mira, Gorana Zobundžije i Milana Kneževića te pokušaj ubistva iz bezobzirne osvete Milana Tubića. Za svako krivično delo ubistva optuženom je odmerena kazna od po dvadeset godina zatvora, dok mu je za pokušaj ubistva odmereno deset godina zatvora pa ga je sud osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od dvadeset godina.

Zapažanje:

Sud opravdano nije prihvatio da je optuženi krivično delo izvršio na podmukao način, iako ga je tužilac i za to teretio. Ovo iz razloga što optuženi nije zloupotrebio poverenje oštećenih, niti je delovao prikriveno, ili potajno. Propust tužioca postoji utoliko što je postojanje podmuklosti uneo u činjenični opis kao odnos optuženog, ne prema oštećenima, već prema policajcima na punktu, što je krivičnopravno irelevantno.

Predsednik veća je neosnovanim i tendencioznim nazvao primedbe oštećene i njenog punomoćnika na račun suda, uz objašnjenje da su izvedeni svi relevantni dokazi koji se odnose na predmet optužbe. Oni nisu prisustvovali objavljivanju presude i to je prvi njihov izostanak s glavnog pretresa.

Nakon ročišta izvesni muškarac je komentarisao presudu uz opasku da bi on ubio Josipa Reihla Kira da to nije učinio optuženi Gudelj. Incident su televizijskim kamerama snimili prisutni novinari.

